

LÖÖPPI

3 / 2026 • HELSINGIN SEUDUN JOURNALISTIT

KERROMMEKO ILMASTOSTA VÄÄRIN?

Anna Ruohosen mielestä journalismi ei välitä yleisölle kokonaiskuvaa ilmastonmuutoksesta ja luontokadosta.

Vastaava päätoimittaja

Heta Saxell
puh. 040 631 8730
heta.saxell@gmail.com

Tuottaja

Annamari Typpö
puh. 050 387 4005
annamari.typpo@gmail.com

Graafikko

Outi Kainiemi

Muu julkaisuryhmä

Satu Björn
Pekka Holmström
Ilmo Ilkka
Saija Kivimäki
Katriina Lundelin
Antti Mannermaa
Hanna Rajas-Turva

Kannen kuva

Pekka Holmström

Helsingin Seudun Journalistit

Puheenjohtaja

Heta Saxell

HSJ:n toimisto

Kaisaniemenkatu 1 BA 7. krs.
00100 Helsinki

Toiminnanjohtaja

Johanna Sillanpää

Hallintopäällikkö

Jaana Virtanen

Koulutuskoordinaattori

Laura Vuoma

Painopaikka

Grano

ISSN-L 1455-0032

HSJ TIEDOTTAA TILAISUUKSISTA
SÄHKÖPOSTILLA. VARMISTA,
ETTÄ MEILLÄ ON TOIMIVA
SÄHKÖPOSTIOSOITTEESI.

PEKKA HOLMSTRÖM

**Olen hyvin kalenteriorientoitunut.
Merkitsen kalenteriin kaiken, myös
lounastauot, kertoo Sininauhaliiton
viestintäpäällikkö Anna-Liisa Karhula.**

3 PÄÄKIRJOITUS

4 Ilmastomuutos ei vaikuta vain luontoon

10 ”Onhan tämä niin siistiä”

14 KOLUMNI Vaikuttaja maksaa toimittajan laskut

16 Kahteen kertaan vaiennetut

22 HELMIJUTTU Sata ja yksi päivää

26 Viestinnän yksinhuoltajat

31 KÄÄNNEKOHTA Lankapuhelimia ja byrokratiaa

32 Huopaaja

PÄÄKIRJOITUS / HETA SAXELL

Kasvua vai sivistystä?

KUN tämä lehti on käsissäsi, ollaan jo syksyn puolella. Tätä kirjoittaessani on vielä elokuu, eikä kesälomasta ole kulunut vielä montakaan viikkoa. Oman alani työehtosopimus takasi minulle muikkeen viiden viikon kesäloman, mikä ei suinkaan ole itsestään selvää eikä kaikilla aloilla edes mahdollista.

Kesälomaani kuuluu olennaisena osana lukeminen. Raahaan matkalaukussa paperikirjoja sinne, missä milloinkin satun lomaani viettämään, ja olennainen osa pakkaamista uimapuvun (ja mekkojen) lisäksi on kirjavaliikoima: montako mahtuu, montako ehdin tällä kertaa lukea? Tänä kesänä mekkojen määrä osui paremmin kohdalleen kuin kirjojen. En ehtinyt lukea ollenkaan niin paljon kuin olisin halunnut.

Moni ehkä jakaa tämän kokemuksen. Aikaa ei ole niin paljon kuin haluaisi kaikkeen siihen, mitä toivoisi tekevänsä. Kilpailu ajasta on tuttua myös monen työarjessa: Onhan juttu tarpeeksi kiinnostava, että tilaaja jaksaa sen lukea? Onhan otsikko riittävän houkutteleva, että sitä klikataan? Onhan kirja sopiva kohderyhmälleen, että lukija tarttuu siihen eikä kännykkään? Onhan kuva tarpeeksi pysäyttävä, että katsoja jää edes hetkeksi sen ääreen?

Yhteinen huoli jaetaan myös siitä, että lapset ja nuoret eivät enää lue yhtä paljon kuin ennen ja lukutaito sitä myöten heikkenee. Koulujen kesäloman kynnyksellä julkaistiin julkilausuma,

jossa muun muassa EK:n, Medialiiton, OAJ:n, STTK:n ja Journalistiliiton voimin vaadittiin korjaustoimia lukutaidon kriisiin. ”Lukutaito on osaamisen ja sivistyksen perusta. Sen parantaminen on investointi kasvuun ja välttämätöntä myös demokratialle ja yhteiskuntarauhalle sekä disinformaation torjumiselle. Vain osaavat työntekijät voivat saada Suomen talouden kestäväälle kasvu-uralle”, julkilausumassa todetaan.

Ratkaisu lukutaidon kohentamiseen löytyy julkilausuman mukaan peruskoulusta, jossa pitää

tarjota riittävästi opetusta ja tukea sekä seurata tuloksia. Tämä kaikki toki mak-saa, mikä on hyvä muistaa esimerkiksi ensi kevään eduskuntavaalien alla.

Koulut eivät myöskään toimi tyhjiössä, eivätkä lapset ja nuoret käy pel-

kästään koulua. On erityisen huolestuttavaa, että vanhempien sosioekonomisen taustan merkitys oppimistuloksiin on Suomessa kasvussa.

Kyyninen lukija saattaisi tuosta julkilausumasta saada kuvan, että ensisijainen huoli koskee Suomen talouskasvua. Vähemmän kyyninen voisi ajatella, että tässä ollaan kuitenkin sivistyksen ja lukutaidon asialla. Hyväntahtoinen lukija taas voisi kokea, että lasten osaamisesta ja hyvinvoinnista kannetaan huolta heidän itsensä vuoksi.

Jokainen tehkään omat johtopäätöksensä. Sil-lä välin toivon kaikille osaamista, halua ja aikaa lukea juuri niitä kirjoja, lehtiä ja julkaisuja, joista itse nauttii. ●

**”Koulut
eivät toimi
tyhjiössä.”**

ILMASTON- MUUTOS EI VAIKUTA VAIN LUONTOON

Ilmastonmuutoksesta riittäisi kiinnostavaa kerrottavaa loputtomasti. Anna Ruohosen mielestä suomalainen journalismi ei kuitenkaan onnistu näyttämään yleisölle, miten laajasti se vaikuttaa yhteiskuntaan ja ihmisten arkeen.

TEKSTI TUULI TOIVIO **KUVAT** PEKKA HOLMSTRÖM

Luontokatoon ja ilmastonmuutoksen liittyvät asiat ovat systeemisiä ja monimutkaisia. Niihin liittyy monia erilaisia intressejä. – Niihin tarttuminen on journalistille ihan jäätävän kova duuni, Anna Ruohonen sanoo.

Varpunen törmäilee Musiikkitalon korkeisiin lasiseiniin ja etsii tietä ulos.

– Vitsi kun tuo varpunen on täällä sisällä, lentelee päin ikkunoita. Surkeaa, ettei se löydä ulos, **Anna Ruohonen** huolehtii.

Varpunen on eksyksissä kuin toimittajat ilmastonmuutoksesta uutisoidessaan.

Ruohonen on luonnonystävä ja toimittaja, joka eteni urallaan A-lehtien medialiike-toiminnan johtajaksi ja toimitusten esihenkilöksi asti. Pari vuotta sitten hän jättäytyi pois työstään ja toimii nyt vapaana konsulttina.

Hän on huolissaan paitsi ilmastonmuutoksesta ja luontokadosta myös siitä, ettei journalismi hänen mielestään kykene vielä tarjoamaan yleisölle kokonaiskuvaa näistä ilmiöistä. Median välittämä kuva ilmastonmuutoksesta on kuin lasten piirustustehtävä, jonka pisteet pitäisi vielä yhdistää toisiinsa, jotta kuva hahmottuisi.

Siksi Ruohonen haki ja sai yhdessä työparinsa **Harri Junttilan** kanssa Koneen Säätiöltä apurahan hankkeeseen, jossa tuotetaan toimittajille koulutus-sarja ilmastonmuutoksesta ja luontokadosta sekä niiden vaikutuksista yhteiskuntaan. Junttila on viestintäyrittäjä ja pitkän uran Alma Median tekniikkamedioiden päätoimittajana tehnyt journalisti.

Koulutuksen on tarkoitus antaa journalisteille perustietämystä ja kykyä löytää oikeat lähteet sekä tunnistaa väärä tieto. Lisäksi tavoitteena on, että toimittajat voivat rakentaa verkostoja teeman ympärille. Ruohonen toivoo myös, että ammattikunnan sisällä heräisi keskustelua siitä, että yleisöllä on oikeus tietää ilmastonmuutoksesta.

Koulutussarjan on tarkoitus palvella muitakin kuin uutistoimittajia. Ruohonen ajattelee, että myös esimerkiksi lifestyle-toimittajat ovat tärkeitä, koska he voisivat kertoa yleisölle toisenlaisesta mahdollisesta elämäntavasta.

– Jos ajattelee vaikkapa ruokatoimittajia, niin ilmastonmuutos ja luontokato vaikuttavat mitä suurimmassa määrin elämäntapaan, ruokaan ja ruokatuotantoon ja siihen, millaista ruokareseptiikkaa kannattaa tehdä.

”HALU SÄILYTTÄÄ POHJOINEN LUONTO ON PERUS-ASETUS ARVO-MAAILMASSANI.”

Ilmastonmuutos vaikuttaa kaikkeen

Koulutusta suunnitellessaan Ruohonen ja Junttila tekivät toimittajille kyselyn, jossa selvitettiin esimerkiksi sitä, miten toimittajat arvioivat omaa osaa mistaan luontokadosta ja ilmastokriisistä. Valtaosa vastasi, etteivät omat tiedot ole riittävällä tasolla.

– Toimituksissa on koettu pitkään, että riittää, että on yksi luontotoimittaja ja joku, joka seuraa ilmastonmuutoksia.

Ilmastonmuutokseen liittyvät asiat eivät ole kuitenkaan enää vain luontoasioita, vaan ne vaikuttavat laajasti esimerkiksi talouteen, terveyteen ja turvallisuuteen. Menneenä kesänä lämpöennätykset paukuivat eri puolilla Eurooppaa ja ilmastonmuutoksesta olisi voinut kertoa konkreettisesti sen kautta, miten ihmiset pärjäävät äärisäissä ja millaisia varautumissuunnitelmia niihin on tehty.

Kyselyn mukaan toimittajien on vaikea ymmärtää, missä ilmasto- ja luontotoimista päätetään ja kuka niistä päättää. Varsinkin kotimaisten lähteiden löytäminen on monelle toimittajalle vaikeaa.

Ongelmalliseksi toimittajat kokivat myös sen, että juttuja tehdään kovassa aikapaineessa.

– Miten siinä paineessa pystyy opiskelemaan tätä asiaa niin, että olisi riittävät pohjatiedot yhdistellä, tarttua, nähdä intressejä ja vallankäyttöä? Se on todella vaikeaa.

Lisäksi journalismin tuloksia mitataan usein yleisön kiinnostuksella. Samanlaisina toistuvat tiedeuutiset tai politiikkauutiset ilmastotoimista eivät välttämättä kiinnosta laajaa yleisöä. Viihde ja akuutit asiat, kuten sota Ukrainassa tai kriisi Lähi-idässä, ajavat yli siitä, mikä ei ole juuri nyt niin näkyvää.

– Mutta kyllä ihmisiä oma elämä, hyvinvointi ja omaisuus kiinnostavat, Ruohonen sanoo.

Ruohonen on tehnyt haastatteluja eri alojen asiantuntijoiden kanssa ja etsinyt sitä ydintä, joka helpotaisi luontokadon ja ilmastonmuutoksen ymmärtämistä.

– Suomalaisilla on esimerkiksi omaisuus kiinni asunnoissa. Haluaisin lukea mediastani, ettei taloani ole rakennettu kestäväksi hulluista sateista tai pitkiä märkiä talvia. Tai miten taloni kestäisi ne.

Toinen mielenkiintoinen teema on vesistöjen tilanne ja muutos.

– Meillä on sellainen kertomus, että olemme tuhansien järvien maa ja meillä riittää ikuisesti vettä. Nyt olemme lukeneet uutisista, että kesällä veden pinta oli tosi matalalla monessa paikassa ja vedet tummuvat. Nämä ovat konkreettisia, nähtävissä olevia asioita.

Ruohonen toivoo, että ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden tärkeyden näkökulma löisi journalismissa läpi samalla tavalla kuin

uutistoimittajat nykyisin huomioivat talouden näkökulman lähes kaikkien juttujen teossa.

– Talouden näkökulman itsestäänselvyys on mennyt jopa kummallisuuteen asti. Jos kerrotaan vaikkapa syrjäytyvistä nuorista, niin asialle pitää antaa hinta. Ikään kuin inhimillinen elämä ei olisi itsessään tärkeämpi.

Johtajasta vapaaksi konsultiksi

Monia on ihmetyttänyt, että Ruohonen jätti johtajan paikan A-lehdissä sekä siihen liittyvät etuisuudet ja palkkiot.

– Ihmiset ajattelevat, että pitäisi olla jokin erityinen syy lähteä. Lähdin ihan samoista syistä kuin muutkin vaihtavat työpaikkaa. Haluaa muuttaa elämänsä. Oppia jotakin uutta. Tuntee, että on sopiva hetki, että on tehnyt osuutensa, Ruohonen sanoo.

– Olin aika pitkään johtoryhmän jäsen ja liiketoimintajohtaja. Olin seitsemän vuotta A-lehdissä, joten oli aika, hän jatkaa.

Työ jatkuvasti supistuvan medialiike-toiminnan ja talouspainoiden parissa ei tuntunut hänestä raskaalta.

– Olen kova tekemään hommia. Toki johtoryhmätyö on vaativaa ja siinä pitää olla mukana täydellä sydämellä ja täydellä intensiteetillä koko ajan.

Hänestä medialiike-toiminnan kannattavuuden pohtiminen on tärkeää työtä, koska median pitää kannattaa.

– Kokisin varmaan kovia paineita siitä, jos pitäisi luopua tuloksenteosta ja päästää irti jonkun median mahdollisuuksista. Kyllä mediatuotteen hyvän elämän tavoittelu on hyvin motivoiva työtehtävä.

Lähtöpäätökseen vaikuttivat myös pohdinnat siitä, elääkö hän arvojensa mukaista elämää ja mihin rajallisen aikansa käyttää.

– Minulla on myös perhe, kaksi teini-ikäistä lasta. Ehdin nyt tehdä enemmän asioita.

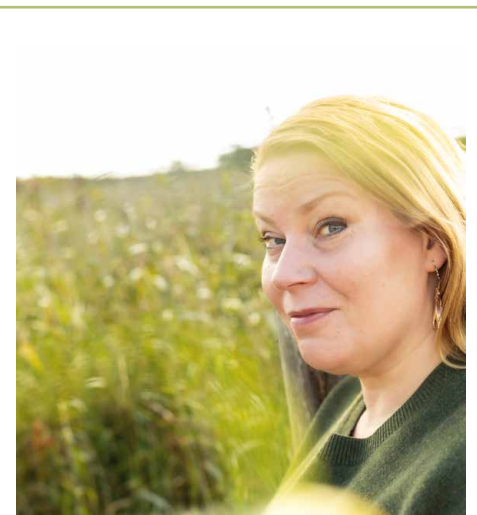
Ruohonen on liikkunut saaristossa ja metsissä pienestä pitäen ja oppinut samalla arvostamaan luontoa. Luonnolla on hänelle itseisarvo, ei vain välinearvoa tai hyötyarvoa.

– Halu säilyttää pohjoinen luonto on jonkinlainen perusasetus arvomaailmassani.

Hän korostaa kuitenkin, ettei ole ilmastonmuutoksen eikä luontokadon asiantuntija, vaan median ja journalismin asiantuntija.

Työssään konsulttina hän perehtyi esimerkiksi Maailman talousfoorumin riskiraporttiin, joka piti suurimpina riskeinä talouskehitykselle äärimmäisiä sääilmiöitä, luontokatoa, ekosysteemien romahdusta ja maapallon kriittisten järjestelmien muutosta, kuten Amoc-merivirran hiipumista, joka heikentäisi Golf-virtaa.

Suurena riskinä raportti piti myös misinformaation

ANNA RUOHONEN

- Koulutus: Valtiotieteiden maisteri
- Ura: Taloustoimittajasta Sanoma Lifestylen perhelehtien päätoimittajaksi, A-lehtien asumisen medioiden liiketoiminnan johtajaksi ja sitten A-lehtien medialiike-toiminnan johtoon. Nyt myy yrittäjänä konsultointia liittyen medialiike-toimintoihin, sisältöihin, viestintään ja mediasuhteisiin. Kirjoittaa myös kolumneja.
- Johtaa Yleisön oikeus tietää – luontokato, ilmastonmuutos ja kestävä journalismi -hanketta, joka sai rahoituksen Koneen Säätiön Metsän puolella -aloitteelta.
- Tärkein johtamisoppi: Kaikki asiat ovat ihmisasioita.
- Harrastukset: Palstaviljely, laulaminen.

ja disinformaation leviämistä. Misinformaatio on tahatonta väärää tietoa, disinformaatio tahallista.

Raportteja lukiessaan Ruohoselle piirtyi kuva siitä, mitä korjattavaa suomalaisessa ilmastojournalismissa olisi.

– Johtajana ja konsulttina olen nähnyt myös yritysten strategiamateriaaleja. Niissä toimintaympäristön tarkastelussa otetaan huomioon nämä isot muutokset ja se, miten ne vaikuttavat talouteen, rahoitukseen, turvallisuuteen, terveyteen, ihmisten arkeen ja toimitusketjuihin, Ruohonen sanoo.

– Ja sitten omassa lajissani journalismissa tuntuu, että nämä asiat eivät yhdisty. Tilannekuva ei välity suurelle yleisölle. Se huolestuttaa minua, hän jatkaa.

– Viihdyn sellaisessa työympäristössä, jossa ihmisiin suhtaudutaan arvostavasti ja luottaen. En ole yhtään kiinnostunut hierarkioista. Olen tosi epämuodollinen ihminen, Anna Ruohonen sanoo.

Kun Ruohonen kertoi sosiaalisessa mediassa Koneen säätöiltä saamastaan apurahasta ja siitä, mitä sillä on tarkoitus tehdä, hän sai valtavasti innostuneita yhteydenottoja. Niitä ei tullut pelkästään toimittajilta, vaan myös liiketoimintaihmisiltä, johtajilta ja tutkijoilta, joita hän ei tuntenut entuudestaan.

– Heiltä tuli sen tyyppisiä viestejä, että heillä on omassa työssään eri tilannekuva kuin mitä media välittää, Ruohonen kertoo.

– Se oli todella kiinnostavaa. Näiden ihmisten työssä tilannetta pidetään paljon vakavampana ja riskienhallinnassa näkyy paljon enemmän riskejä kuin minkä käsityksen median kautta saa.

Kuvaillaan maisemia Titanicin kannella

Ruotsalainen toimittaja **Alexandra Urisman Otto** on sanonut, että journalistit raportoivat nyt Titanicin kannella maisemista.

– Maisemista. Vaikka yleisö tarvitsisi muuta. Se kolahti minuun. Hän sanoi myös, että meidän pitää kertoa tosiasiat, ja jotta ne voi kertoa, ne pitää tajuta, Ruohonen sanoo.

– Minun mielestäni se on journalistien tehtävä. Ja jos median tuoteajattelu on sen kanssa ristiriidassa, niin journalistien ammattikunnan pitää miettiä uudelleen sitä tuoteajattelua, hän jatkaa.

Tällä hän tarkoittaa sitä, että journalismilla on tehtävä demokratian tukijana eikä se voi jäädä liiketoiminnan alle.

– Ei meillä ole oikein muuta tapaa toteuttaa ihmisten oikeutta tietää kuin journalismi. Minä pistän uskoni ja toivoni siihen, Ruohonen sanoo.

Hän ajattelee, että olisi tärkeää kyetä välittämään tietoa myös ratkaisuksista ja siitä, millaista päätöksentekoa tarvitaan. Toivottomuuden äärellä oleminen kun ei ole yleisöstäkään kiinnostavaa.

Ilmastokeskustelu herättää voimakkaita tunteita ja poliittisia vastakkainasetteluja. Keskustelu on kärjistynyt, mis- ja disinformaatio on lisääntynyt.

Ruohosen mielestä vastakkainasettelu on suuri väärinkäsitys.

– On yksi disinformaation muoto väittää, että olisi olemassa puolet, joita pitää kuulla. Me olemme kaikki samassa veneessä. Tieteellä ei ole mitään epäselvyyttä asiasta.

Toimittajille tehdyssä kyselyssä tuli esiin näkemys, että journalistinen media pelkää pitää aihetta esillä, koska se herättää politiikassa vastakkainasettelua.

– Itse toivoisin, etteivät journalistit välttä aiheita sen takia.

Ruohosen mielestä monet tahot ovat hyökkääviä, eikä hyökkäävyys liity pelkästään poliittiseen kenttään. Erilaiset intressit jäävät liian vähälle huomiolle ilmastonmuutoksesta kerrottaessa. Niitä pitäisi tutkia enemmän. Mikä on kenenkin etu?

”ON YKSI DIS-INFORMAATION MUOTO VÄITTÄÄ, ETTÄ OLISI OLEMASSA PUOLET, JOITA PITÄÄ KUULLA.”

Oikeudenmukaisuuden näkökulma unohtuu

Oikeudenmukaisuuden näkökulma jää Ruohosen mielestä liian vähälle huomiolle ilmastonmuutoksesta puhuttaessa. Tulevat sukupolvet tai jo nyt elävät lapset tulevat näkemään erilaisen maailman kuin me nyt elävät aikuiset.

– Globaalin oikeudenmukaisuuden kysymykseen eivät suomalaisessa julkisuudessa ole kauhean hyvin katettu, koska meillä on täällä kaikki vielä hirveän hyvin. Mutta journalisteillahan on ollut pitkään journalistien keskinäinen kansainvälinen solidaarisuus, Ruohonen sanoo.

– Tälläkin hetkellä jossakin globaalissa etelässä ilmastojournalistit tekevät työtään oikeasti henkensä kaupalla ja toivovat, että sellaisissa maissa, missä journalistien työ on hyvin turvattua ja mahdollista, näitä asioita pidettäisiin paljon enemmän esillä, hän jatkaa.

Työ ilmastonmuutoksen äärellä vaatii toimittajilta kovaa resilienssiä. Toimittajan työ itsessään on haastavaa ja vaatii kovaa osaamista, nopeutta ja työkykyä. Nyt näköpiirissä on isoja monitahoisia kriisejä ja suuria systeemisii muutoksia. Ne haastavat sekä työn-teen että siinä jaksamisen.

Ruohonen huomauttaa, että myös yksilö voi tuntea epävarmuutta tulevasta, omien lastensa tulevaisuudesta tai vakaudesta, rauhasta ja turvallisuudesta.

– Tässä ei ole erillisvenettä, jossa olla, vaan työtä pitäisi tehdä itse samassa tilanteessa olevana ihmisenä.

Viiden vuoden päästä ilmastonmuutosjournalismi ei ole enää pelkkää kriisijournalismia, vaan se näyttää ratkaisuja ja päätöksentekoa, joita yleisö voisi arvioida. Näin Ruohonen toivoo.

Hän huolestuu, että artikkelista tulee kovin vakava.

– Oikeasti en ole ollenkaan vakava ihminen. Mutta vakavien asioiden äärellähän tässä ollaan, Ruohonen toteaa.

Lähtiessämme Musiikkitalosta hän käy kertomassa vartijalle varpusesta, joka yhä lentelee uupuneena lasiseinien sisällä.

– Ei sitä kiinnostanut yhtään, hän huokaa. ●

”ONHAN TÄMÄ NIIN SIISTIÄ”

Joka kesä toimitukset saavat vahvistukseksi kesätyöntekijöitä, jotka suhtautuvat alaan edelleen intohimoisesti. He eivät ole vain oppimassa, vaan myös parhaimmillaan tuomassa vakiväelle uusia ideoita ja medioille uusia yleisöjä.

TEKSTI ILMO ILKKA KUVAT PEKKA HOLMSTRÖM

Ilta-Sanomissa kesäkuvittajana ollut Sini Lukka kaipaisi ennen kaikkea konkreettista palautetta kollegoiltaan: kiitosta silloin, kun siihen on aihetta, ja rakentavaa palautetta silloin, kun jokin olisi voinut mennä paremmin.

Kaikki alkoi oikeastaan Ylen esittämästä *Utishuone*-sarjasta.

- Siinä oli kaikkia suuria oikeita uutis-tapahtumia, kuukävely, Watergate, Neuvostoliiton hyökkäys Afganistaniin. Se oli niin cool! Rakastin kohtia, joissa uutisia tuli telefaksilla ja niistä alettiin tehdä juttuja. Olin, että mä voisin olla tuossa, **Sini Lukka** vastaa kysymykseen, miksi hän halusi toimittajaksi.

Sarjan myötä Lukka näki itsensä keskellä uutis-tapahtumaa, keskellä kiirettä, ja tajusi, että toimittajana oleminen voisi olla siistiä.

- Yksi iso teema sarjassa oli, että nainenkin voi lukea uutisia. Käytiin läpi ensin, ettei naisen lukemiin uutisiin muka voisi uskoa, mutta lopussa päähenkilönä nainen lukeekin niitä.

Lukion jälkeen Lukka tiesi haluavansa toimittajaksi ja haki opiskelemaan journalismia useaan paikkaan, muun muassa Jyväskylän ja Tampereen yliopistoihin. Ensimmäisellä hakukerralla suunta oli vielä avoin, mutta toisella hän tiesi jo haluavansa keskittyä visuaaliseen journalismiin.

- Toisella hakukerralla en edes hakenut muualle kuin Tampereelle. Tiesin, että se oli ainoa, jossa on kuvaamista.

Kuluneena kesänä Lukka työskenteli toista kesää *Ilta-Sanomien* kuvittajana.

Lukan suurimmat alaa koskevat huolenaiheet ovat valitettavan tuttuja monille muillekin.

- Kyllä se mietityttää, että mitä jos ei kohta saa töitä. Olen itse kyllästynyt siihen mantraan, että kyllä hyville tekijöille töitä löytyy. Siihen ei voi luottaa, kun tietää minkälainen työllisyystilanne nyt on.

- Jos haluaa tehdä jotain työtä, ei sitä pitäisi ajatella pelkästään rahan tai varman työllisyyden takia.

Se mielekkyys siis ratkaisee?

- Niin, se on hirveä klisee, mutta tämä on intohimoala.

Ei koskaan kesätoimittajana

Kauppalehden syventävien sisältöjen uutispäällikkö **Mikko Metsämäki** näkee hänkin huolen alan työpaikkojen kohtalosta vakituisten työntekijän vinkkeistä.

- Kyllä alan työpaikkojen tilanne varmasti mietityttää ketä tahansa ja nousee keskusteluissa esiin.

SE ON HIRVEÄ KLISEE, MUTTA TÄMÄ ON INTOHIMOALA.

Jos 50-vuotiaat miettivät, että vieläkö alalta pystyy eläköitymään, aivan varmasti se on 20–30-vuotialla vielä suurempi kysymys.

Metsämäki itse ei ole koskaan ollut kesätoimittajana, vaan ura alkoi ensin opiskeluaikoina *Rumban* avustajana ja jatkui *Ylioppilaslehden* toimittajaksi.

Journalismiin ja sen tekemiseen suhtaudutaan Metsämäen mukaan samalla tavoin, olipa kyseessä vuosikymmeniä talossa ollut vakityöntekijä tai ensimmäisen kesän kesätoimittaja.

- Kokemukseni on, että jotkin trendit voivat toki näkyä kesätyöntekijöiden keskuudessa. Esimerkiksi viime vuosina on nähty feature-journalismin buumi. Halutaan tehdä pitkiä ja syventäviä juttuja.

Tähän on Kauppalehdessä Metsämäen mukaan tartuttu ja jokaiselle kesätyöntekijälle on haluttu tarjota mahdollisuus tehdä esimerkiksi reportaaseja tai muita pidempiä juttuja.

Työminä ja siviiliminä

Ilta-Sanomilla työskennellessään Sini Lukka kertoo pohtineensa erityisesti sitä, millaisen kuvan jutun kuvitus ihmisestä rakentaa.

- Jutun kuvituksen täytyy sointua tekstin kanssa, joten erityisesti jostakin asiasta kriittisesti kertovissa jutuissa sitä kuvitusta totta kai mietitään paljon. Toimituksessa on tarkat ohjeet siitä, miten tällaisissa tilanteissa toimitaan, ettei synny mitään kauhukuvakavalkadia.

Julkisuuden henkilöiden kohdalla kuvituksella voi Lukan mukaan leikitellä enemmän, etenkin jos henkilö on tottunut olemaan jatkuvasti median kuvattavana.

- Etenkin poliitikoista on hauska tehdä vähän erilaisia kuvitusratkaisuja esimerkiksi kuvakombojen avulla, varsinkin jos yksi poliitikko arvostelee toista. Myös Yhdysvaltain presidentti **Donald Trump** esiintyy sivuillamme niin usein, että tavallisen naamakuvan sijaan voi välillä miettiä jotain erilaista ja hauskaa.

Vaikka työ onkin Lukalle intohimo, hän miettii myös sen suhdetta henkilökohtaiseen elämään. Siis sitä, missä menee työminän ja siviiliminän raja.

- Meidän työtähän on kaikki se, mitä maailmassa tapahtuu. Mietin, että jos esimerkiksi Sastamalassa tapahtuu kolari, kiinnostaako se itseäni henkilökohdaisesti vai työminää?

Lukka pitää toimittajan työssä myös siitä, että generalistina pääsee perehtymään hyvin monenlaisiin aiheisiin.

- Työssä oppii niin paljon erilaisista asioista, että pystyn puhumaan melkein kenen tahansa kanssa. Uutisetan koskettavat kaikkia, tai ainakin toivon, että kaikki seuraavat niitä jossain määrin.

Jos teen kaikki haastattelukysymykset tekoälyllä, osaanko enää tehdä niitä itse? Sini Lukka pohtii.

Kesurit tuovat uutta happea

Kesätoimittajat eivät ole toimituksissa vain oppimassa vaan tuovat niihin tervetulleita uusia näkökulmia ja ideoita. Tämän on nähnyt myös Mikko Metsämäki.

Hänen mukaansa kesätyöntekijöillä on paitsi intoa tarttua erilaisiin aiheisiin myös sellaista osaamista, jota vakituksista toimituksesta ei välttämättä löydy. Osaaminen kumpuaa usein elämänkokemuksesta, joka voi olla hyvin erilainen kuin pitkään talossa työskennelleillä toimittajilla.

- Esimerkiksi meillä on kesällä tehty juttuja Revolupankkipalvelusta, joka voi olla monelle kesurille arkinen palvelu. Meidän vakiväelle se voi taas olla pääosin täyttää hepreea.

Kesätoimittajien mukanaan tuomat ideat voivat Metsämäen mukaan avata toimituksille myös uusia tapoja tavoittaa erilaisia lukijaryhmiä.

- Toimituksissa tekeminen vähän urautuu. Tiedetään, mitkä ovat tärkeitä aiheita ja mistä pitää tehdä juttuja, ja helposti tehdään uudestaan samoja stooreja. Kun kesällä tulee uusia tekijöitä, mekin saamme uutta happea tekemiseen.

Laajemmin Sini Lukkaa pohdituttaa journalismin ansaintalogiikka ja se, miten kaupalliset tavoitteet vaikuttavat sisältövalintoihin.

- Se kääntyy vähän itseään vastaan, jos halutaan tehdä ennen kaikkea myyvää sisältöä. Ei edes kiinnostavaa sisältöä, vaan nimenomaan myyvää sisältöä.

Kiinnostava journalismi voi Lukan mielestä silti olla myös kevyttä ja viihteellistä.

- Ei kukaan jaksa tehdä juttuja vain raskaista aiheista, sodasta, nälänhädistä ja muista. Tai eivät

ainakaan useimmat. Sen takia tarvitaan myös niitä kevyempiä aiheita ja ideoita.

Ajattelua ei voi ulkoistaa

Lukka on pohtinut myös tekoälyn vaikutusta journalismiin ja toimitustyöhön. Hänelle tekoäly on työarjessa työkalu, ei journalistisen tai luovan työn korvaaja.

- Mutta samalla pitää sanoa, että me emme kuvittajina käytä tekoälyä kuvitusten tekoon. Kuvitukset ovat sellaisia, mitä ei voi korvata. Ihmisen mieli on sellainen, mitä ei voi korvata.

Lukka hyödyntää tekoälyä esimerkiksi tiedonhaussa. Siinä se on hänen mukaansa osoittautunut hyödylliseksi etenkin hakukoneiden toiminnan heikennyttyä.

Lukan mukaan tekoälyä hyödynnetään kuvittajan työssä myös esimerkiksi sen tarkistamiseen, ovatko lukijoiden lähettämät kuvat aitoja.

Kirjoittavat toimittajat voivat Lukan mukaan hyödyntää tekoälyä esimerkiksi tiedotteiden seuraamisessa ja muissa mekaanisissa tehtävissä.

- Ideaalitulanteessa työkalut jättäisivät aikaa oikeaan ajatteluun.

Lukka pelkää kuitenkin, että tekoälyn tukeudutaan liikaa ja sitä otetaan toimituksissa käyttöön liian nopeasti. Tehokkuuden tavoittelu voi samalla lisätä uutistyon jo ennestään kovaa aikapainetta ja pahimmillaan kasvattaa virheiden riskiä.

- Esimerkiksi monien medioiden keväällä julkaisema juttu Suomeen pudonneista drooneista. En sano, että siinä toimittaja mokasi. Jos ei olisi ollut kiirettä, aikapainetta ja kilpailua, juttu ei todennäköisesti olisi mennyt sellaisena julki.

Toinen riski liittyy itse ammattitaitoon. Jos ajattelua ulkoistetaan tekoälylle liikaa, rengistä voi vähitellen tulla isäntä.

- Jos teen esimerkiksi kaikki haastattelukysymykset tekoälyllä, osaanko enää tehdä niitä itse? Olen kuitenkin satavarma, että toimittaja osaa tehdä parempia kysymyksiä.

- Eivät ne työkalut ajattele puolestasi.

Myös yleisö käyttää tekoälyä yhä enemmän, eikä aina hyvissä aikeissa. Monissa medioissa onkin nykyään aiempaa tarkemmat ohjeet esimerkiksi lukijoiden lähettämien kuvien vastaanottamiseen, varmentamiseen ja julkaisemiseen.

Omassa työssään Lukka kaipaisi ennen kaikkea konkreettista palautetta kollegoiltaan: kiitosta silloin, kun siihen on aihetta, ja rakentavaa palautetta silloin, kun jokin olisi voinut mennä paremmin.

Huolista ja epävarmuuksista huolimatta Lukka ei kuitenkaan ole jättämässä journalismia. Työ tuntuu edelleen tärkeältä ja ennen kaikkea innostavalta.

- Onhan se työ oikeasti niin siistiä. ●

Kirjoittaja on toimittaja ja juontaja, joka mainosti viimeksi Riikka Pulkkinen uutuuksromaanina.

Vaikuttaja maksaa toimittajan laskut

”**EIHÄN** se ole oikea toimittaja, vaan joku influensseri.”

Minua voi loukata monin tavoin, enkä ole moksiskaan. Luen säännöllisesti juttujen kommenttipalstoilta tai muilta toksisilta foorumeilta, miten tyhmä, keskinkertainen, epähauska ja lahjaton olen työssäni. Silloin kun esiinnyn televisiossa naamallani, nämä adjektiivit saavat rinnalleen ruman ja läskin. Siitä vaan, *see if I care*.

Mutta kun kerran luen anonyymien kommenttien siitä, että olen influensseri eli some-vaikuttaja enkä oikea toimittaja, tulistun. Syitä on kaksi. Ensinnäkin: olen toimittaja luihin ja ytimiin! Toisekseen: nämä kaksi eivät sulje toisiaan pois.

EN OLE koskaan ollut vakituksessa journalistisessa työsuhteessa. Vaikka en tiedä, olisinko myyttistä vakkari-sopimusta koskaan saanutkaan, valinta on ollut minun. Olen liian villi ja levoton päivätyöhön. Aivo-kemiani ja persoonani ovat sanelleet työmuotoni: olen ollut free-toimittaja jo kaksi värikästä vuosikymmentä.

Jokainen vapaa toimittaja tietää, mitä se tarkoittaa taloudellisesti: helvetinmoista kitkuttelua, laskeskelua, toiveikasta itsensä ja ideoidensa myymistä ja vaihtelevia tuloja. Pahimmillaan laskevia tuloja ja toimeksiantoja, kun ”päätimme siirtää tämän-ja-tämän juttu- ja kolumnipaikan talon sisään budjettisyistä”. Toisin sanoen: Suomi on täynnä free-toimittajia, jotka heittävät kirjoittamisen rinnalla jos jonkinmoista keikkaa muissa hommissa, joilla mahdollistavat toimeentulonsa ja elämisensä. (Saanko tässä kohtaa säälipisteitä? Elätän kuusihenkistä uusperhettä, jonka teinit syövät yhden aamun aikana enemmän kuin burundilainen lapsi kuukaudessa.)

Kyllä, tästä syystä teen silloin tällöin kaupallisia yhteistöitä. Valitsen asiakkaani tarkkaan: mainostan lähinnä kulttuurista ja matkailu- tai hyvinvointipalveluita. Tähän mennessä kaikki ovat jo kartalla some-vaikuttamisen taloudellisesta kannattavuudesta. Yhtä isoa yhteistyöpostasta vastaan voisin esimerkiksi istua 30 iltapäivää leffassa ja kirjoittaa 30 elokuva-arviota seu-

raavana aamupäivänä tai työstää neljä laajaa henkilö- tai ilmiöjuttua eri työvaiheineen. Siis kuukauden työt. Päivässä. Anteeksi vain, mutta aika houkuttelevaa.

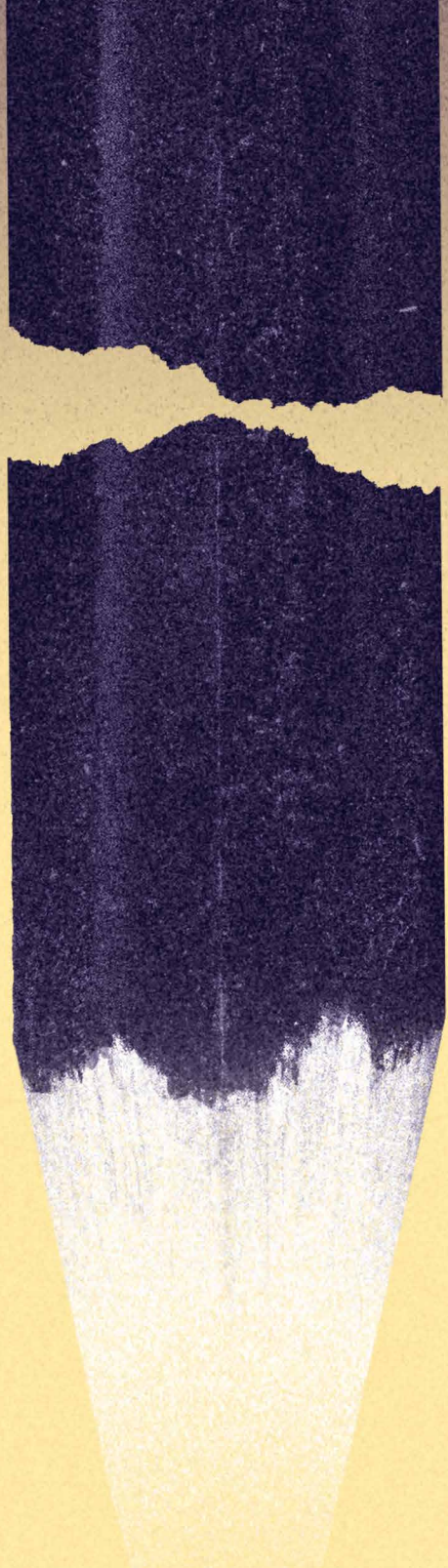
TIEDÄN, että yhtälö ei ole aivan ongelmaton. Vaikut-tajuudessa toimituksia arveluttaa ”influensseri-toimittajan” journalistinen riippumattomuus. Ajattelen tuntemiani toimittajia, jotka toimivat myös sivutoimisine vaikuttajina: näenkö vaikkapa **Ronja Salmessa** tai **Maria Veitolassa** kaupallisen toimenkuvansa johdosta lammasmaisuutta tai hampaattomuutta? Käsi sydämellä: en. Kumpikin räksyttää ja haastaa aivan samalla tavalla kuin ennenkin. Jos jotakin, näen, että yhteistöitä tekevä toimittaja muuttuu työssään entistä tarkemmaksi: kun joutuu käymään läpi kytköksiään, jääviyksiään ja asenteitaan erityisen tiheällä kammalla, on harvinaisen hereillä toimintansa suhteen. Naistenlehden toimituksen huulipuna-näytteiden keskellä kulkisin huomattavasti sakeammassa sumussa. Toimittajalla ja vaikuttajalla kaupallinen ja journalistinen on rajattu tarkasti erilleen.

Totta kai tämän onnistuminen vaatii rohkeutta. Vaikka tekisin säännöllisiä kirjajainoksia tietyn kustantamon kanssa, minun on yhä uskallettava haukkua heidän julkaisujaan pataluhaksi, kun tilanne sitä vaatii. Usein vaatii – ja vannon, että minähän solvaan. Ja jos saan teatteriliput ensi-iltaan, kirjoitan kuuliaisesti ja ohjeen mukaan Insta-tarinan nurkkaan ”mainos”, mikä on huvittavaa, sillä suoraan mainoksen alle saatan kirjoittaa: ”Olin mieluummin viillellyt non-stop kaksi tuntia paperihaavoja käteeni kun katsonut tätä katsojaa ja koko ihmiskuntaa aliarvioivaa roskaa”. En tiedä, onko teatteri ”mainoksesta” mielissään.

NIIN KAUAN kun säilytän itsereflektiokykyni, jatkan some-yhteistöitä, pidettiin siitä toimituksissa tai ei. Yhteistöillä rahoitan kutsumukseni eli journalismin. Lupaani lopettaa heti, kun lehtitalot alkavat maksaa free-toimittajille asianmukaisia palkkioita. En pidättele hengitystäni. ●

”Valitsen asiakkaani tarkkaan.”

KUVA PEKKA HOLMSTRÖM

KAHTEEN KERTAAN VAIENNETUT

Suomessa olevat ulkomaalaistaustaiset toimittajat voisivat syventää suomalaismedioiden tarjontaa ja yleisöjen ymmärrystä maailmasta.

TEKSTI ILMO ILKKA KUVITUS OUTI KAINIEMI

Suomalaisilla mediataloilla ja toimituksilla olisi valtavasti voitettavaa, jos eri taustoista ja kulttuureista tulevien toimittajien osaamista ja tietämystä hyödynnettäisiin enemmän. Näin kiteyttää toimittaja, kirjailija **Randa Al-Dawoudi**. Hän on työskennellyt noin kymmenen vuoden ajan journalismin, median, viestinnän ja kirjoittamisen aloilla.

Al-Dawoudin matka Suomeen kulki muun muassa Istanbulin kautta, jossa hän työskenteli eri toimituksissa ja mediayhtiöissä yhdessä eri kulttuureja edustaneiden ihmisten kanssa. Alun perin reitti Suomeen avautui harjoittelun avulla vuonna 2024.

Toimittajat ovat Al-Dawoudin mukaan aina toimittajia, olivatpa he kotoisin mistä maailmankolkasta tahansa. Suomessa hän on kuitenkin ollut paikoittain havaitsevinaan, että esimerkiksi palestiinalais-toimittajien ei uskota pystyvän kertomaan Palestiinasta riittävän puolueettomasti.

– Me kaikki olemme kuitenkin toimittajia ja työskentelemme samojen eettisten ja ammatillisten standardien mukaisesti.

Tausta nähdään esteenä

Samaan on törmännyt myös yhteiskuntatieteiden tohtori **Hinni Aarninsalo**.

Aarninsalo selvitti kuluneena keväänä Suomessa maanpaossa elävien toimittajien tilannetta. Selvityksessä annettiin myös suosituksia toimista, joilla heitä voitaisiin Suomessa tukea.

Käytännön esimerkkeinä tästä olivat muun muassa toimittajille myönnettävät humanitaariset viisumit ja paremmat ohjauspalvelut, joiden avulla he voisivat päästä kiinni toimittajan työhön Suomessa.

– Selvityksen valmistuttua yksi päällikkötason toimittaja tuli kertomaan keskustelleensa toimituksessa maanpaossa elävien toimittajien työllistämisestä. Hänen mukaansa heidän toimitukseensa ei voitaisi palkata esimerkiksi palestiinalaista toimittajaa käsittelemään Palestiinaa koskevia asioita.

Aarninsalo pohtii, onko tällainen ajattelu yleistä suomalaisissa toimituksissa.

– Asetetaanko maanpaossa eläville toimittajille heidän taustansa vuoksi kovempia objektiivisuusvaatimuksia kuin suomalaisille?

Kun toimittajan tausta leimataan automaattisesti esteeksi työnteolle, menetetään Aarninsalon mukaan arvokasta moniäänisyyttä näennäisen objektiivisuusihanteen vuoksi.

Erilaisten objektiivisuusstandardien asettaminen eri lähtökohdista tuleville toimittajille voi Aarninsalon mukaan olla myös eräänlaista vaientamista.

– Ensin toimittajat vaiennetaan kotimaassaan, ja sitten he kohtaavat vaientamista Suomessakin.

Suomessa saatetaan epäillä Aarninsalon mukaan myös maastaan paenneiden toimittajien työkokemusta tai koulutuksen tasoa.

– Selvitykseen haastatteleillani ihmisillä oli aivan mieletöntä pitkän linjan toimittajakokemusta. Silti he kokivat, että siihen oli suhtauduttu suomalaisella mediakentällä epäilevästi.

Aarninsalo toivoo tilanteen parantuvan tulevaisuudessa. Yksi merkki tästä on jo se, että selvitys maanpaossa elävien toimittajien tilanteesta tilattiin.

Paikallistuntemus jää hyödyntämättä

Al-Dawoudin mukaan suomalainen media on pääosin uutisoinut Lähi-idän tapahtumista hyvin. Puutteita hän näkee kuitenkin siinä, millaisiin kehyksiin tapahtumat asetetaan ja millaisin käsittein niistä puhutaan.

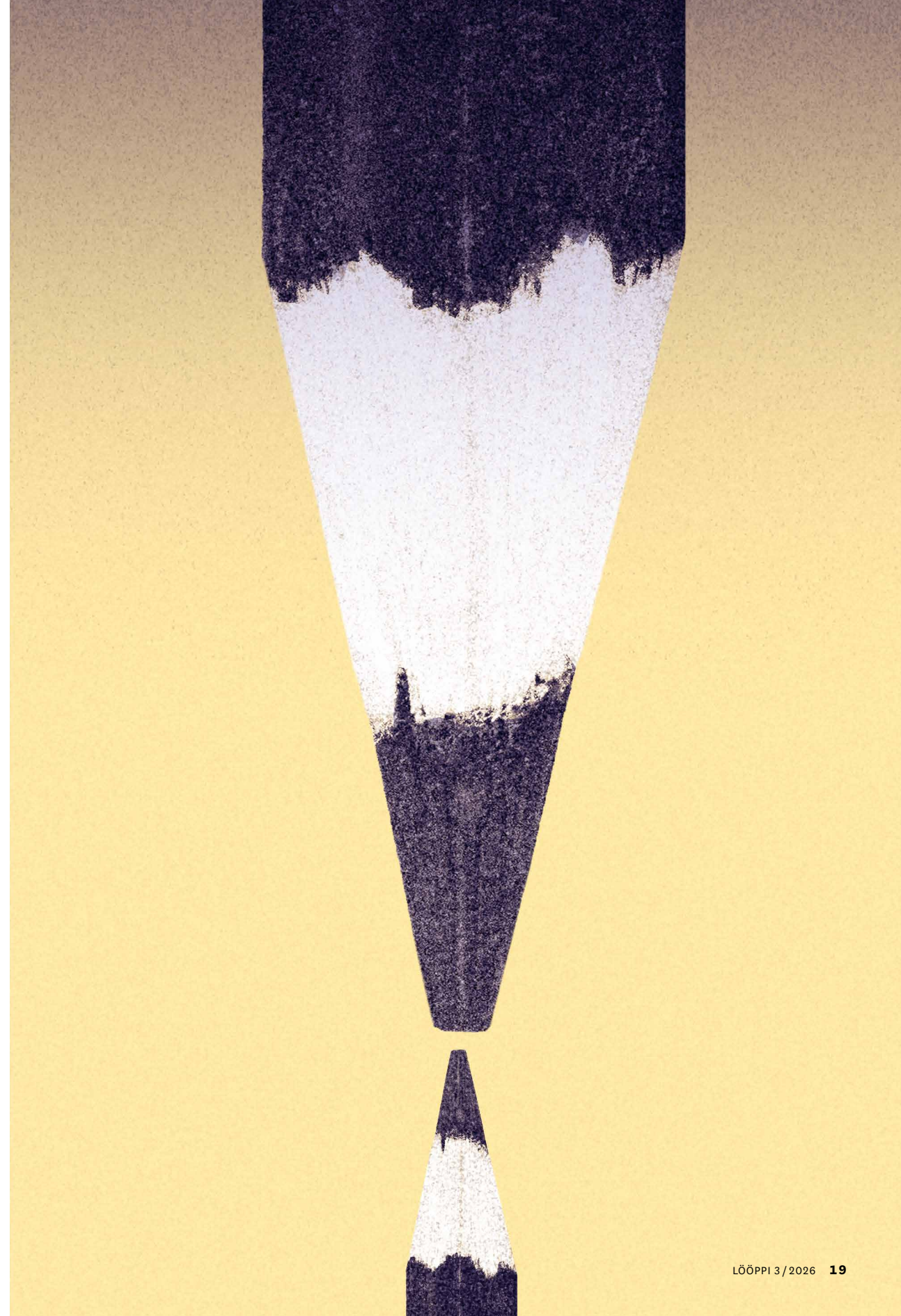
– Vuodesta 2023 alkaen suomalainen media onertonut tapahtumista tarkasti, ja uutisointi on jatkuvasti parantunut. Mutta yleisölle ei kuitenkaan ole välittynyt kokonaiskuvaa siitä, mitä Lähi-idässä eläville ihmisille tapahtuu. Ihmispuoli on uupunut lähes täysin.

Gaza-uutisointia voitaisiin Al-Dawoudin mukaan parantaa hyödyntämällä nykyistä enemmän palestiinalaistoimittajien paikallistuntemusta ja verkostoja. Suomalaismediat voisivat ottaa heitä mukaan uutistyöhön tai rakentaa heidän kauttaan yhteyksiä alueen asukkaisiin ja siellä työskenteleviin toimittajiin.

Al-Dawoudin mukaan on tärkeää, että ulkomailaistaustaiset toimittajat otetaan mukaan journalistisen työn kaikkiin vaiheisiin. He voisivat tuoda uutisointiin esimerkiksi kulttuurin, kielen ja verifiointin osaamistaan. Kun erilaisista taustoista tulevat ihmiset kohtaavat, ymmärrys eri kulttuureista syvenee ja uutisiin ja muihin journalistisiin juttuihin saadaan uusia näkökulmia.

Kontaktien ja yhteyksien merkitys on korostunut erityisesti Gazassa, jonne Israel ei ole sallinut ulkopuolisille toimittajille vapaata pääsyä hyökkäyksensä aikana. Ne harvat toimittajat, jotka ovat päässeet Gazaan, ovat matkustaneet sinne Israelin asevoimien mukana niin sanotulla embed-järjestelyllä. He ovat siis kulkeneet israelilaissotilaiden mukana, nähneet

ASETETAANKO MAANPAOSSA ELÄVILLE TOIMITTAJILLE KOVEMPIA OBJEKTIIVISUUSVAATIMUKSIA KUIN SUOMALAISILLE?

vain mitä sotiin sallivat, ja jos haastatteluja onkin sallittu, ovat haastateltavat olleet asevoimien ennalta hyväksymiä.

Tarvitaan tarinoita myös arjesta

Kun Aarninsalo on keskustellut maanpaossa tai sota-alueilla elävien toimittajien kanssa, heidän toiveeseen nousee, että suomalaistoimittajat tekisivät juttuja, joita he eivät itse pysty tekemään. Tällä tavoin toimittajat voisivat osoittaa solidaarisuuttaan muille.

Jos vähän kärjistetään, Lähi-itä on noussut Suomessakin otsikoihin aina väkivaltaisuuksien, sotien ja kriisien kautta. Tällaisten juttujen luoman kehyksen takia ei ole ihme, ettei yleisö ole niin perillä isosta kuvasta kuin olisi mahdollista.

– Tietynlainen mediakerronta esimerkiksi Gazasta voi luoda kuvan, jossa siellä on vain tuhottuja koteja ja itkeviä ihmisiä, Al-Dawoudi sanoo.

Kokonaisvaltaisemman käsityksen luominen vaatii, että alueesta ja siellä elävistä ihmisistä tehtäisiin juttuja muulloinkin kuin silloin, kun pommit putovat ja aseet laulavat.

Tärkeää olisi Al-Dawoudin mukaan kertoa tavallisista ihmisistä ja heidän arjestaan myös kriisien välissä. Silloin yleisöllä olisi paremmat edellytykset ymmärtää, mitä ihmisille tapahtuu väkivallan jälkeen kiihtyessä. Muuten kuolleet, haavoittuneet ja inhimillinen kärsimys uhkaavat jäädä pelkiksi numeroiksi ja otsikoiksi.

– Joskus tuntuu, että mediat suhtautuvat tapahtumiin eri puolilla maailmaa kuin trendeihin. Eettisesti tämä on väärin. Sen takia sanon, että meidän pitäisi hyödyntää eri taustoista tulevien toimittajien osaamista. Koska kun media on moninaista, kulttuuri on moninaista ja yleisö on avoimempi sille, mitä maailmassa tapahtuu, Al-Dawoudi sanoo.

Myös sanoilla on merkitystä

Al-Dawoudi ei myöskään usko narratiiviin, jonka mukaan Suomi on vain pieni valtio, joka ei pysty muuttamaan asioita. Hänen mukaansa myös suomalaisen median tekemillä valinnoilla, kuten sillä, millaisia sanoja ja rakenteita uutisoinnissa käytetään, on merkitystä.

Esimerkkinä ongelmallisesta kielenkäytöstä

Al-Dawoudi nostaa esiin tavan, jolla suomalaismedia joskus kertoo surmatuista palestiinalaisista. Hänen mukaansa uutisissa käytetään usein rakenteita, jotka häivyttävät israelilaisjoukkojen toimijuutta.

– Puhutaan siitä, että palestiinalaiset kuolevat tai heitä surmataan. He eivät kuitenkaan vain kuole tai tule surmatuiksi, vaan joku tappaa heidät. Ja tämä tapahtuu keskellä kansanmurhaa.

Myös kansanmurha-sanan käyttö herätti huomiota suomalaismedian uutisoinnissa.

– Vaikka YK:n asiantuntijat, Amnesty International ja monet muut kansainväliset toimijat ovat kutsuneet Gazan tapahtumia kansanmurhaksi, suomalainen media alkoi käyttää sanaa kovin myöhään.

Al-Dawoudi pitää ongelmallisena myös sitä, että Israelin hyökkäyksestä Gazaan puhutaan eri maiden medioissa ja poliittisessa keskustelussa usein sotana. Hänen mukaansa sana voi antaa harhaanjohtavan kuvan osapuolten välisestä voimatasapainosta. Samalla se voi jättää varjoonsa konfliktin laajemman historiallisen kontekstin, kuten Israelin vuosikymmeniä jatkuneen palestiinalaisalueiden miehityksen, jonka YK:n kansainvälinen tuomioistuin on todennut kansainvälisen oikeuden vastaiseksi.

Historian tuhoisin työmaa

Israelin hyökkäys Gazaan ja muille Palestiinan alueille sekä Jemeniin, Libanoniin ja Iraniin on esimerkiksi Committee to Protect Journalists -järjestön mukaan ollut toimittajille modernin historian tuhoisin.

Elokuun puoliväliin mennessä yhteensä 263 toimittajaa oli tapettu, 173:a haavoitettu ja 108 vangittu. Israel on myös kiduttanut ja pahoinpidellyt vähintään kymmeniä kiinni ottamiaan tai vangitsemiaan palestiinalaistoimittajia.

Tilanne on äärimmäisen poikkeuksellinen, sillä kyseessä on lähihistorian silmittömin sota journalismia ja vapaata tiedonvälitystä vastaan. Myös kansainvälisen oikeusjärjestelmän tutkinnot Israelin kansanmurhasta ovat poikkeuksellisia. Vastaavaa nähtiin Aarninsalon mukaan kuitenkin esimerkiksi Ruandassa 1990-luvulla, mihin hän perehtyi väitöskirjatyössään.

– Ruandan kansanmurhassa yksi keskeinen ase oli hallita median narratiiveja vastapuolesta ja pyrkiä epäinhimillistämään vastapuolen edustajia.

Israel toimii Aarninsalon mukaan samalla tavoin esimerkiksi sulkemalla Gazan ulkopuolisilta

KYSEESSÄ ON LÄHIHISTORIAN SILMITTÖMIN SOTA JOURNALISMIA JA VAPAATA TIEDONVÄLITYSTÄ VASTAAN.

toimittajilta ja tappamalla paikallisia toimittajia. Tällä estetään journalisteja dokumentoimasta historiaa, keräämässä todistusaineistoa ja kertomasta ihmisten kärsimyksestä muutoin kuin numeroiden kautta.

Voivatko Israelin erityisesti Gazassa nähdyt toimet olla maistiainen journalismin ja journalistien tulevaisuudesta?

– Mielestäni se riippuu paljon siitä, miten muu maailma toimii. Jos seuraukset Israelin toimiin Gazassa jäävät laimeahkojen kannanottojen tai vaatimusten tasolle, kuten ”päästäkää toimittajat alueelle, ei enää toimittajien murhia”, kyllä sillä voi olla vakavia seurauksia myös laajemmin, erityisesti nykyisessä tilanteessa, jossa medianvapaus on heikentynyt maailmanlaajuisesti, Aarninsalo kertoo.

Muut valtiot ja konfliktien osapuolet voivat Aarninsalon mukaan ottaa esimerkkiä Gazasta ja Israelin kansainvälisen oikeuden vastaisista rikoksista. Se antaa ikään kuin luvan vaieta mediaa keinolla millä hyvänsä, jos tuloksena ei ole seuraamuksia.

Monokulttuurinen media

Yhdysvaltain ja Israelin aloittaman Iranin vastaisen sodan takia suomalaisilla toimittajilla ja mediataloilla voisi olla vieläkin kullannarvoinen mahdollisuus syventää uutisointiaan. Siinä Suomessa jo asuvien, alueen kieliä ja kulttuureja tuntevien toimittajien osaamisesta voisi olla erityistä hyötyä.

Toisaalta kielitaito on nähty yhtenä ongelmana maanpaossa elävien ja ulkomaalaistaustaisten toimittajien ottamisessa mukaan täkäläiseen uutistyyliin.

Suomessa on Aarninsalon mukaan edelleen vallalla journalismin tekemiseen liittyvä monokulttuuri: yhden toimittajan oletetaan tekevän juttunsa yksin alusta loppuun. Tällaisessa kulttuurissa voi tuntua hankalalta työskennellä esimerkiksi niin, että maanpaossa elävä toimittaja tekee juttuja yhteistyössä suomalaisen kollegansa kanssa.

Maanpaossa elävät toimittajat voisivat kuitenkin Aarninsalon mukaan auttaa paikallisia kollegojaan toimituksissa esimerkiksi tiedonhankinnassa.

Tällaisesta yhteistyöstä on Aarninsalon mukaan joissakin toimituksissa erinomaisia esimerkkejä. Vaikka toimittaja ei osaisi lainkaan Suomea, hän voi tarjota sellaista osaamista, jota toimituksessa ei muutoin ole.

– Täällä voitaisiin tehdä paljon moniäänisempää journalismia, jos sitä tehtäisiin useammin ryhmä-

työnä, niin että mukana olisi eri kielten ja kulttuurien ymmärtäjiä. Enkä väitä, etteikö näin tehtäisi, mutta tutkimustenkin mukaan maahanmuuttajataustaiset toimittajat törmäävät töitä hakiessaan nimenomaan kielitaitovaatimuksiin.

Osaaminen pitää saada käyttöön

Suomessa Al-Dawoudi on saanut tukea ennen kaikkea toimittajaystäviltään. Hän muistuttaa kuitenkin, etteivät maanpaossa elävät toimittajat ole vain avun tarvitsijoita.

– Molemmat osapuolet tarvitsevat toisiaan. Suomi tarvitsee näitä toimittajia ja toimittajat tarvitsevat Suomea. Eri puolilta maailmaa tulevat toimittajat hyötyisivät esimerkiksi Journalistiliiton tuesta, joka auttaisi heitä pääsemään osaksi suomalaista toimittajayhteisöä.

Ammatillisten verkostojen ja tuen avulla Suomeen muuttaneiden toimittajien ei tarvitsisi rakentaa uraansa kokonaan uudelleen. Al-Dawoudin mukaan uuteen maahan asettuminen voi olla toimittajalle rankka kokemus riippumatta siitä, mistä maasta hän tulee.

Miten Suomessa sitten voitaisiin hyödyntää paremmin maanpaossa elävien toimittajien osaamista ja tuoda heidät osaksi suomalaista mediakenttää?

– Suomeen tarvitaan lisää fellowship- ja mentoirintiohjelmiä, harjoittelupaikkoja ja koulutusta sekä yhteisiä työpajoja, seminaareja ja verkostoitumistilaisuuksia. Ne kehittäisivät journalismia ja loisivat konkreettisia yhteyksiä toimitusten ja ulkomaalaistaustaisten toimittajien välille, Al-Dawoudi sanoo.

Samaa sanoo Aarninsalo ja muistuttaa, että toimitukset voisivat aktiivisemmin hakea ulkopuolista rahoitusta maanpaossa elävien toimittajien työllistämiseen.

– Koska rahastahan on kuitenkin aina kyse lopulta. Esimerkiksi EU:lla on ollut hankkeita, joiden kautta joitakin maanpaossa eläviä toimittajia on työllistetty suomalaisiin medioihin.

Al-Dawoudi toivoo myös julkisia seminaareja ja paneelikeskusteluja, joissa suomalaiset toimittajat, yleisö ja kotimaastaan paenneet toimittajat voisivat kohdata. Keskusteluihin saataisiin näin mukaan kokemuksia ja näkökulmia, jotka muuten saattavat jäädä suomalaisessa julkisuudessa vähälle huomiolle.

Parhaimmillaan kohtaamiset voisivat avartaa niin journalismin kuin yleisönkin kuvaa maailmasta. ●

Anu Partanen on Uusi Juttu -median toimittaja.

SATA JA YKSI PÄIVÄÄ

Kun Donald Trump palasi valtaan, Uuden Jutun päätoimittaja halusi Anu Partaselta Yhdysvaltoja käsittelevän juttusarjan. Mutta miten kirjoittaa maailman käsitellyimmistä aiheista jotain omaa?

TEKSTI ANU PARTANEN

JOSKUS, kun ajattelen kohtalonyhteyttäni **Donald Trumpin** kanssa, alan kehittää mielessäni ontuvaa vitsiä.

Kaksi kehäraakkia kohtaa. *Mitä siitä seuraa? Sata ja yksi päivää. Ja päivää, ja päivää, ja päivää...*

Vitsi todellakin ontuu, myönnän. Mutta Trump on palannut presidentiksi kahdeksankymppisenä, minä journalistiksi viisikymppisenä. Jonkinasteista kehäraakkiutta ehkä ilmassa molemmilla. Trumpin puheet ovat pitkiä ja polveilevia, aivan kuten hänen valtakaudestaan kertovat juttunikin. Eikä Trumpin Yhdysvaltoja käsittelevä Sata päivää -juttusarjani vaikuta loppuvan ikinä.

Ei, vaikka alun perin pidin koko ideaa huonona.

Idean esitti Uuden Jutun päätoimittaja **Olli Seuri**. Uusi Juttu oli juuri aloittanut toimintansa vuoden 2025 alussa, Donald Trump oli juuri aloittamassa toisen presidenttikautensa, ja itse olin juuri aloittamassa Uuden Jutun toimittajana.

Sarja voisi muistuttaa *Helsingin Sanomien* politiikan toimittajan **Unto Hämäläisen** aikoinaan kirjoittamaa *Perässähiihtäjä*-blogia, Seuri ehdotti. Kommentoin Trumpin ensimmäisen sadan päivän politiikkaa ja keskustelin siitä Uuden Jutun tilaajien eli jäsenten kanssa, kuten heitä Uudessa Jutussa ajatellaan.

Seurin ehdotuksen ajatteleminen naurattaa minua nyt. Trumpin kauden alku oli sellainen politiikan salamasota, että siinä olisi riittänyt blogilla kommentoitavaa.

Se naurattaa vähän myös siksi, että blogia sarjasta ei todellakaan tullut.

Seurin ehdotus ei ollut mitenkään kummallinen. Olin asunut Yhdysvalloissa kymmenen vuotta ja kirjoittanut Yhdysvaltojen ja Pohjoismaiden yhteiskuntajärjestelmien eroista tietokirjan. Suomeen muutettuani työskentelin konsulttina, mutta kommentoin Yhdysvaltojen asioita yhä ajoittain mediassa. Ajatus juttusarjasta oli siis luonteva.

Itse en silti innostunut.

Yhdysvalloista kirjoitetaan jo niin paljon, ajattelinkin. Tarvitseeko Suomi enää yhtään Yhdysvalloista kertovaa juttusarjaa? En ole myöskään koskaan ollut erityisesti politiikan tai ulkomaantoimittaja, vaan ennemminkin pitkäkköjen feature-artikkelien tekijä. Unto Hämäläistä tai aktiivista bloggaajaa minusta ei saa.

Mietin kuitenkin kahta yleispätevää elämänohjetta.

Esiintyjänä, kirjoittajana tai haastateltavana ei koskaan ole pakko vastata siihen, mitä kysytään, vaan voi puhua siitä, mitä itse pitää olennaisena. Minunhan ei tarvitsisi lopulta kirjoittaa blogia kuten päätoimittaja ehdotti, vaan voisin tehdä juttuja niin kuin itse haluaisin. Päätoimittaja saattaisi yllättyä lopputuloksesta, mutta jos tulos olisi hyvä, tuskin hän kovin paljon suuttuisi.

Toiseksi ajattelin oppia, jonka Yhdysvallat minulle antoi: Aina kannattaa miettiä, mitä juuri minä voin tuoda keskusteluun. Tai laajemmin, mitä juuri minä

Intohimo. Suomalaiset ovat Yhdysvaltoja tauotta. Mutta ämmekö maata oikeasti?

Uusi Juttu -median toimittaja Anu Partanen jakaa kanssamme samat arvot. Kuva: Sakari Pippo

Trumpologian paluu. Kun presidentti avaa suunsa, tulkinnat alkavat. Mitä uusi kausi tuo tullessaan?

Donald Trump astuu tänään virkaansa. Kuva: Jim Watson / AFP / Lehtikuva | Kuvankäsittely: Salla Koku

Elonin aika. Piilaakso ei lupaa vaurautta, vaan teknokraattista futurismia.

Elon Musk ystävien haluaa sulauttaa yritykset ja valtion, jolloin voimme voittaa viruksen ja luoda meistä uuden historian. Kuva: Quinn Slobodian.

Merkkejä vastarinnasta. Alkavatko Trumpin vastustajat herätä?

Trumpin toisen kauden seitsemännellä viikolla oppositio on yhä kanveesissa ja hajallaan. Kuva: Mario Tama / AFP

Muskismin aika. Piilaakso ei lupaa enää vaurautta, vaan teknokraattista illoitusfuturismia.

Elon Musk ystävien haluaa sulauttaa yritykset ja valtion, jolloin voimme voittaa viruksen ja luoda meistä uuden historian. Kuva: Quinn Slobodian.

elun näyttämö. Minnesota
atantereelta, ja siihen on

ellaan paljon muustakin kuin

[illegible]

Donald Suuri. Mäga vastustaa iskuja Iraniin, mutta Trumpin sotaretkelle voi silti löytää monta syytä.

Yhdysvallat on iskenyt Trumpin toisella kaudella jo seitsemään eri maahan.

CELEBRATED CARE, PERSON-CENTERED, PERSON-CENTERED CARE,
 POLLUTION, PREGNANT PEOPLE, PREGNANT PERSON, PREGNANT
 LIFE, PRIVILEGES, PROMOTE DIVERSITY, PROMOTING DIVERSITY,
 ATTITUDE, RACE, RACE AND ETHNICITY, RACIAL, RACIAL DIVERSITY,
 EQUALITY, RACIAL JUSTICE, RACIALLY, RACISM, SEGREGATION,
 SEXUAL PREFERENCES, SEXUALITY, SOCIAL JUSTICE, SOCIOCULTURE,
 TYPES, STEREOTYPE, STEREOTYPES, SYSTEMIC, SYSTEMICALLY, THEY
 ARE, TRANSSEXUAL, TRAUMA, TRAUMATIC, TRIBAL, UNCONSCIOUSLY
 UNDERPRIVILEGED, UNDERREPRESENTATION, UNDERREPRESENTED,
 VICTIM, VICTIMS, VULNERABLE POPULATIONS, WOMEN, WOMEN

kunta. Tervetuloa
ja Nick Fuentesin

gan uusi siipi etenee kohti valkoista
naiset, maahanmuuttajat ja
n.

Keisareiden aika. Yhtenäisyyttä
aatteet ulos, tilalle kilpailu vall

Journalismin yön keskustelussa Anu Partanen Penttilä pohtivat Yhdysvaltain sisäistä kaaosta tulevaisuutta.

voin antaa työnantajalleni, alalleni tai yhteiskunnal-
leni erotuksena kaikista muista ihmisistä.

Sitä mietin, kun virittelin parikymmentä vuotta sitten Yhdysvalloissa englanninkielisen kirjoittajan uraa. Vieraskielisenä maahanmuuttajana en voinut kilpailla yhdysvaltalaisen toimittajien kanssa kirjoitustaidossa tai verkostoissa. Mutta toisin kuin suurin osa yhdysvaltalaisista toimittajista, olin kasvanut Suomessa ja pystyin kertomaan yhdysvaltalaisille Pohjoismaiden ja Yhdysvaltojen eroista. Sillä havainnolla elätin itseni Yhdysvalloissa kymmenen vuoden ajan.

Kun lupasin Suomessa päätoimittajalleni tarttua tehtävään, ajattelin samoin. Suomen media pursuaa kyllä Yhdysvalloista kertovia juttuja, mutta harva suomalaisen toimittaja on asunut Yhdysvalloissa yhtä pitkään kuin minä ja perehtynyt Suomen ja Yhdysvaltojen yhteiskuntajärjestelmien eroihin yhtä tarkasti kuin minä. Ehkä Suomeen vielä yksi juttusarja mahtuisi.

KUN aloin kirjoittaa sarjaani, ajattelin tällaisia asioita:

1.) Taustoitus. Yhdysvalloista kirjoitetaan Suomessa paljon, mutta suuri osa jutuista jää minun nähdäkseeni melko irtonaisiksi ja mahdollisesti lukijaa hämmäntäväiksi, ikään kuin ilmaan roikkumaan, koska niissä ei kerrota, millaisiin yhteiskunnallisiin keskusteluihin, ajattelutapoihin, rakenteisiin tai kehityskulkuihin tapahtuma liittyy. Voisin siis asettaa ajankohtaiset tapahtumat laajempiin asiayhteyksiinsä, vaikka käsitte-lisinkin samoja tapahtumia kuin muut toimittajat.

2.) Henkilökohtaisuus. Maailmaa antoisasti selittävä journalismi liikkuu usein ylätason yhteiskuntafilosofian ja alataason arjen konkreettisten yksityiskohtien välillä. Minä voisin katsoa Yhdysvaltoja ylätasolta ideologioiden ja historian kautta, mutta kytkeä ylätason ajankohtaisiin arkisiin tapahtumiin tai keskusteluihin. Blogin hengessä voisin kirjoittaa sarjaa selkeästi omalla äänelläni ja kertoa siinä myös omista Yhdysvaltojen kokemuksistani ja pohdinnoistani, vaikka minäjournalismi Suomessa monia ärsyttääkin. Blogin lailla en aina välttämättä edes tarvitsisi juttuihin haastateltavia. Kerään kuitenkin jokaiseen juttuuni paljon erilaista faktatietoa – lämpimikseni en halua lästistä. Ja blogin hengessä voin myös keskustella juttujen sisällöistä Uuden jutun jäsenten kanssa.

3.) Sisäpiirin tunnelma. Asuin Yhdysvalloissa kauan, osallistuin siellä julkiseen keskusteluun, olen Yhdysvaltojen kansalainen ja puolisoni kautta olen yhdysvaltalaisen suvun jäsen. Seuraan Yhdysvaltoja

DONALD TRUMP ITSESSÄÄN EI JUURIKAAN KIINNOSTA MINUA.

sekä yhdysvaltalaisena että suomalaisena ja voin pyrkiä kirjoittamaan Yhdysvalloista yhdysvaltalaisen näkökulmasta. En haastattele juttuihini juurikaan suomalaisia asiantuntijoita, koska he ovat jo niin paljon esillä suomalaisessa mediassa muutoinkin. Haastattelen yhdysvaltalaisia asiantuntijoita tai rakennan juttuni suoraan omien pohdintojeni ja yhdysvaltalaisen keskustelun varaan.

4.) Ideologiat ja valta. Juttuni lähtevät yleensä jostakin Trumpin hallintoon liittyvästä uutisesta, mutta Donald Trump itsessään ei juurikaan kiinnosta minua. Sen sijaan minua kiinnostavat hänen toimiensa taustalla vaikuttavat rakenteet, ideologiat, valtataistelut ja ryhmät, jotka työntävät Yhdysvaltojen politiikkaa ja samalla koko maailmaa eri suuntiin.

5.) Ajattelu on sallittua. En ajattele olevani erityisen älykäs, mutta ajattelen, että juttuni voivat yrittää käsitellä aiheitaan älykkäästi. Yksi Yhdysvalloista kirjoittamisen iloista on, että suuri osa Yhdysvalloissa käydystä yhteiskunnallisesta keskustelusta on tervää ja oivaltavaa. Kaltaiselleni Suomessa istuvalle toimittajalle yhdysvaltalaisen toimittajien, kirjailijoiden ja tutkijoiden analyysi yhdysvaltalaisen yhteiskunnan tilasta ja tapahtumista on aarreaitta. En voi kilpailla Yhdysvalloissa asuvien suomalaisten kirjeenvaihtajien kanssa paikan päältä -raportoinnissa, mutta voin suodattaa yhdysvaltalaisen keskustelun oman kokemuksen avulla omanlaisikseen jutuiksi.

6.) Teksti. Uusi Juttu on pieni ajankohtaismedia eikä juttujen hiomiseen ole valtavasti aikaa. Tekstini eivät siis ole minkäänlaista huolellisesti hiottua kirjallista timanttia, vaikkeivat ne myöskään ole tunnissa kirjoitettuja uutisjuttuja. Teen yhtä juttua tyypillisesti reilun viikon verran ja yritän kirjoittaa tekstin niin hyvin kuin näissä raameissa kykenen.

7.) Pituus. Jutut ovat useimmiten pitkiä ja tiivistäminen tekisi niille varmasti hyvää. Toisaalta on itse pidä tekstin pituutta sinänsä syntyinä, koska luen itse mielelläni pitkiä juttuja, jos ne ovat tarpeeksi hyviä. Kysymys itselleni siis kuuluu, onko juttuni sisältö niin kiinnostava, että pituus on oikeutettu. Joskus ehkä on, toisinaan ei. Samaa keskustelua käyn itseni kanssa juttusarjan kestoista. Se jatkuu yhä, koska sarja on kiinnostanut lukijoita, kuuntelijoita ja keskustelijoita, koska Yhdysvalloissa tapahtuu jatkuvasti ja koska olen toistaiseksi ajatellut voivani tuoda jotakin lisää suomalaisen USA-keskusteluun. Kun niin ei tunnu enää olevan, sarjakin kannattaa päättää.

Jokin raja kehäraakkien jorinoillakin. ●

– Uskon vilpittömästi, että olen tässä työssä mukana rakentamassa hieman parempaa maailmaa, Anna-Liisa Karhula sanoo.

VIESTINNÄN YKSINHUOLTAJAT

Viestintää pitäisi tehdä yhä useammassa kanavassa, tavoittaa yhä useampia yleisöjä ja reagoida yhä nopeammin.

Silti monessa järjestössä, virastossa ja pienessä organisaatiossa vastuu on yhden ihmisen harteilla.

TEKSTI SAIJA KIVIMÄKI KUVAT PEKKA HOLMSTRÖM

Kun työpaikan viestintäosasto mahtuu yhden työpöydän ääreen, vastuu painaa arjessa. Samaan aikaan pitäisi suunnitella strategiaa ja hoitaa kaikenkokoiset käytännön toimet. Tehtävälusta kasvaa helposti pidemmäksi kuin työpäivä. Miten siitä selviää?

Kokemus siitä, että omalla työllä on vaikutusta, auttaa jaksamaan myös silloin, kun työpäivät venyvät ja paine kasvaa, sanoo Suomen urheilun eettisen keskuksen SUEKin viestintäpäälikkö **Susanna Sokka**.

– Vahva arvopohja on tärkein syy siihen, että viihdyn työssäni. Teen tätä, koska uskon reiluun, puhtaaseen ja turvalliseen urheiluun ja siihen, että urheilu yhdistää ihmisiä taustoista riippumatta.

SUEK tunnetaan parhaiten dopingtestauksesta, mutta keskuksen tehtäviin kuuluu lisäksi kilpailujen manipuloinnin torjuminen ja turvallisen urheilun edistäminen.

Työn merkityksellisyyden tunne motivoi myös Sininauhaliiton viestintäpäälikköä **Anna-Liisa Karhulaa**. Sininauhaliitto tukee vaikeissa elämäntilanteissa olevia ihmisiä, kuten päihde-, mielen-

terveys- tai rahapeliongelmista kärsiviä. Liiton tarkoitus tuntuu selvältä ja tärkeältä.

– Minulla on aivan mielettömät työkaverit ympärilläni, eikä yksikään työpäivä ole tylsä. Uskon vilpittömästi, että olen tässä työssä mukana rakentamassa hieman parempaa maailmaa.

Munuais- ja maksaliiton viestintäpäälikölle **Petri Inomalle** motivaation lähde on sama. Potilasjärjestöissä liitto on kohderyhmänsä jäsenille tärkein ja joskus ainoa edunvalvoja. Koska onnistumisia ei aina pääse jakamaan tiimin kanssa, työn tulokset ja niistä saatu palaute korostuvat.

– Suoraa palautetta tulee vähän, mutta onnistumiset tunnistaa kentän kuiskailuista, jäsenkyselyn tuloksista, mediatiedotteen osumista tai kampanjan näkyvyyksistä.

Aina yksi kanava lisää

Siinä missä ennen riittivät tiedote, henkilöstölehti ja muutama mediakontakti, nykyään viestintää tehdään lukuisissa kanavissa lähes tauotta. Viestinnän määrän kasvu ja kanavien monipuolistuminen ovat muuttaneet työn luonnetta perusteellisesti.

– Kun aloitin vuonna 2010, perustin liitolle ensi töikseni Facebook-tilin. Muut somekanavat ovat tulleet mukaan myöhemmin. Aiemmin yhdestä aiheesta saatettiin lähettää mediatiedote, nykyään sen ympärille rakennetaan usein kokonainen somekampanja. Myös vuosittaiset teemapäivät ovat kasvaneet teema- viikoiksi, Petri Inomaa kuvailee muutosta.

Samalla on kenties täytynyt ottaa haltuun uusia tai- toja: kuvaamista, editointia ja analytiikkaosaamista.

Kanavat muuttuvat, ja toiveita uusien haltuunot- toon tulee johdolta, jäsenistöltä ja sidosryhmiltä. Samaan aikaan vanhoista kanavista on hyvin vaikea irrottautua. Harvoja poikkeuksia on viestipalvelu X. Osa aikoinaan Twitterissä aktiivisista organisaatiois- ta on vähentänyt aktiivisuuttaan tai poistunut pal- velusta kokonaan, kun käyttäjäkunta ja keskustelu- kulttuuri ovat muuttuneet.

Yksin muttei yksinään

Yksin tekeminen ei onneksi aina tarkoita, että kaikki tehtäisiin itse. Tähän juttuun haastatellut viestintä- päälliköt korostavat ulkopuolisen avun merkitystä esi- merkiksi taitossa, graafisessa suunnittelussa tai muis- sa erityisosaamista vaativissa tehtävissä. Näin aikaa jää niihin tehtäviin, joita ei voi eikä kannata ulkoistaa.

Viestinnän yksinhuoltajat ovat myöskään harvoin totaaliyksinhuoltaja. Työpaikalla apuna on usein vä- hintäänkin määräaikaaisia harjoittelijoita. Sininauha- liitossa viestintää tekee viestintäpäällikön lisäksi yksi viestinnän suunnittelija. Munuais- ja maksaliitossa viestinnän yhteenlaskettu työpanos vastaa noin yhtä kokopäiväistä työntekijää.

SUEKissa työskentelee viestintäpäällikkö ja vies- tinnän assistentti, mutta käytännössä viestintä on koko organisaation tehtävä, Susanna Sokka sanoo.

Susanna Sokka.

Anna-Liisa Karhula.

JOUSTAMINEN ON REILUA, KOSKA SE ON VASTAVUOROISTA.

– Meillä on töissä 16 ehdotonta huppuosaajaa ja laajat verkostot. Jaamme yhteisen vision ja viemme viestiä siitä eteenpäin omissa rooleissamme, Susanna Sokka sanoo.

Vaikka vastuu viestinnästä kuuluu ammattilaisel- le, jokainen asiantuntija viestii itse omasta työstään, oli sitten kyse mediahaastattelusta tai kohtaamisista sidosryhmien kanssa.

Haastateltavat kertovat ja kehuvat lisäksi omaa tukiverkostoan. Tukea ja sparrausapua saa paitsi työkavereilta myös muiden organisaatioiden viesti- jöiltä, koulutuksista ja alan tapahtumista. Susanna Sokalle erityisen tärkeitä ovat kansainväliset verkos- tot, koska Suomessa ei ole vastaavaa organisaatiota.

Anna-Liisa Karhula kertoo saavansa apua myös ulkopuolisesta työnohjauksesta ja viestintäpäälliköi- den sparrausryhmästä.

– Minulla on hyvä keskusteluyhteys toiminnan- johtajan kanssa, ja usein riittää jo se, että mietin, miten ilmaisisin jonkin asian hänelle. Joskus riit- tää pelkkä ajatus, että voin soittaa tai mennä hänen luokseen.

Työ seuraa myös mustikkametsään

Vaikka tukea on tarjolla eikä kaikkea tarvitse tehdä yksin, vastuu työn organisoinnista jää usein viestinnän

Petri Inomaa.

JARKKO ÖVERSTI / MUNUAIS- JA MAKSAALIITTO

yksinhuoltajalle itselleen. Omaa työtä on osattava johtaa, Anna-Liisa Karhula sanoo.

– Olen hyvin kalenteriorientoitunut. Merkitsen ka- lenteriin kaiken, myös lounastauot. Varsinkin etäpäi- vinä saatan uppoutua töihin niin täysin, että unohdan muuten syödä.

Tarkka suunnittelu ja kalenterointi on helpottanut Karhulaa selviämään työmäärästä. Ylitöitä kertyy, mutta ne myös ehtii pitää vapaina pois ennemmin tai myöhemmin. Siitä huolimatta riittämättömyyden tunne on tuttu.

– Minulla on jo vuosia ollut tapana kirjata ylös tekemäni työt ja yhteistyöt. Kun tuntuu siltä, ettei mikään riitä, palaan muistiinpanoihin. Ne muistutta- vat, että vaikka tekemättömiä töitä on aina, paljon on myös saatu aikaan.

Susanna Sokka työskentelee kokonaistyöajassa, jossa ylityötunteja ei erikseen seurata. Joustaminen on hänen mukaansa reilua, koska se on vastavuorois- ta. Työ vaatii välillä venymistä, mutta vastapainoksi myös työntekijän tarpeet otetaan huomioon.

– Joustoa on, mutta siitä on itse pidettävä huoli. Vähän aikaa sitten olin arki-iltapäivänä mustikka- metsässä. Toisaalta kesälomalle otin läppärin mu- kaan. Tein lentokentällä tiedotetta ja julkaisin sen seuraavana aamuna hotellihuoneesta.

Myös Petri Inomaa myöntää, ettei työstä irrottau- tuminen aina ole helppoa.

– Etätyössä tulee helposti tehtyä työtä silloinkin, kun toimistotyöstä olisi ollut pois. Olen myös muu- taman kerran palannut työhön kesken sairastaman, kun olen jo kokenut itseni työkykyiseksi. Tekemi- nen kohentaa vointia enemmän kuin sairastaminen silloin, kun lehti pitää saada taittajalle tai kampanja- viikko on alkamassa.

NÄIN VIESTINNÄN YKSIHUOLTAJAT LATAAVAT AKKUJAAN

KUN vastuu työpaikan viestinnästä on yhden ihmisen harteilla, työ on jatkuvaa tasapainoilua kiireisten pyyntöjen, usei- den kanavien ja alati muuttuvien tilantei- den keskellä. Miten työt karistetaan päi- vän päätteeksi mielestä niin, että virtaa riittää myös seuraavaan työpäivään?

”OLISI helppo sanoa, että palaudun luonnossa, ystävien kanssa tai harras- tusten parissa. Totuus on, että olen mel- ko omistautunut työlleni eikä palautumi- nen ole vahvimpia puoliani. Usein painan töitä pitkän jakson ja odotan seuraavaa lomaa tai ulkomaanmatkaa. Tiedän, että olisi parempi rakentaa arjesta tasapai- noisempaa, jotta palautuminen ei perus- tuisi vain lomiin. Olen kuitenkin oppi- nut suhtautumaan asiaan armollisesti enkä pode huonoa omatuntoa siitä, että useimmiten vapaalla voiton vievät oma sohva ja Netflix.”

PETRI INOMAA
viestintäpäällikkö,
Munuais- ja maksaliitto

”PALAUDUN tekemällä jotain itselleni vierasta ja odottamatonta. Epämuka- vuusalueelle meneminen pakottaa kes- kittymään hetkeen. Tanssittunnilla uusi koreografia vaatii täyden keskittymisen. Samoin elokuva, jota en tavallisesti va- litsi, tai keikka, jonne en muuten lähtisi, avaa uusia näkökulmia ja katkaisee arjen rutiinit.”

SUSANNA SOKKA
viestintäpäällikkö, SUEK

”NUKKUMINEN on ihanaa! Pitää nukkua reippaasti, reilusti ja paljon. Lisäksi us- kon, että aikuisten pitäisi tehdä samoja asioita kuin lasten: leikkiä, laulaa, tans- sia ja piirtää. Itse maalaan, käyn paljon kursseilla ja tanssin rivitanssia. Kuoro- lauluakin olen harrastanut.”

ANNA-LIISA KARHULA
viestintäpäällikkö, Sininauhaliitto

Vuosia talossa ollut viestijä on ennen kaikkea työnantajansa tulkki. Kuvassa Anna-Liisa Karhula ja talous- ja henkilöstöpäällikkö Heli Halla-aho.

Mitä jää jäljelle?

Kiire, venyminen ja työstä irrottautumisen vaikeus kertovat työnarkomanian sijaan vastuuntunnosta. Etenkään järjestökentällä se ei aina näy palkkauksessa. Yksinviestijän arvo huomataan usein vasta hänen lähtiessään. Samalla katoaa paljon hiljaista tietoa, jonka arvo saattaa paljastua viiveellä. Verkko-sivut ovat olemassa, somekanavat toimivat ja median yhteystiedot ovat tallessa, mutta jääkö osaaminen käyttää niitä?

– Sininauhaliitossa on käynnissä arkistointiprojekti, jossa säilytettävät dokumentit siirretään sähköiseltä asemalta pilvipalvelimelle. Se on tehnyt näkyväksi, kuinka iso osuus viestinnällä on kaikesta säästettävästä materiaalista, Anna-Liisa Karhula sanoo.

SUEKissa viestinnän työnkulut, vastuut ja

keskeiset toimintatavat on kirjattu ylös laadunhallintajärjestelmään, ja vuosittain ulkopuolinen arvioija tarkistaa, että ohjeet vastaavat käytäntöä.

– Viestintä on tehty niin läpinäkyväksi kuin se sääntöjen mukaan on mahdollista. Kaikesta mitä teen, jää jälki. Voisin periaatteessa jättää kaiken ja lähteä vaikka huomenna Australiaan, ja seuraajani tietäisi, miten toimia, Susanna Sokka sanoo.

Kaikkea ei silti ole helppo sanallistaa prosessikaa-vioihin. Vuosia talossa ollut viestijä on ennen kaikkea työnantajansa tulkki. Hän osaa kirjoittaa organisaation äänellä, muotoilla johdon viestit ymmärrettäviksi, tunnistaa herkat aiheet ja ennakoida henkilöstön reaktioita. Viestijän vaihtuminen muuttaa väistämättä viestinnän sävyä. Se voi olla hyvä asia mutta myös hämmentää jäseniä ja sidosryhmiä.

Petri Inomaa myöntää joskus miettivänsä, miten hänen seuraajansa pääsee aikanaan kiinni hänen työnkuvaansa.

– Eläkeikään on vielä muutama vuosi aikaa. Vaikka seuraajaa pääsisi perehdyttämään, kaikkea hiljaista tietoa ei millään pysty välittämään. Toisaalta ajatellen, että se ei enää ole minun vastuullani vaan uusi työntekijä saa löytää oman tapansa tehdä tätä työtä, hän toteaa. ●

**YKSINVIESTIJÄN
ARVO HUOMATAAN
USEIN VASTA HÄNEN
LÄHTIESSÄÄN.**

KÄÄNNEKOHTA

Lankapuhelimia ja byrokratiaa

Saksan Baijerissa, pienessä Bad Tölzin kaupungissa graafikko, lastenkirjailija, kuvittaja **Suvi-Tuuli Junttila** on viimein oma työhuone.

Olit pitkään Sanomalla vakituisissa tehtävissä. MeNaisissakin olit graafikkona noin 14 vuoden ajan. Miten päädyit nyt Saksaan?

Saksalainen mieheni on ollut Suomessa minun tähteni parinkymmenen vuoden ajan. Häntä alkoi vaivata kotikävä ja eritoten kaipuu vuorille. Mies puhui muutosta vuosikaudet, minä olin jarruna. Olin ensin työvapaalla ja loppukesällä irtisanouduin. Tämä osoittautui turvaliseksi ratkaisuksi. Saimme ensin perheen kanssa vuoden ajan kokeilla, miltä näin suuri muutos vaikuttaa.

Työskentelit aikakauslehtien parissa lähes 25 vuotta. Mikä lähdössä oli vaikeinta?

Aluksi suoraan sanottuna pelotti. Jo pandemian aikana työskentely kotitoimistolla oli alkuun vaikeaa. Tarvitsen työkavereitani. Saksaan muuttaessamme jännitin, miltä päivät tuntuvat, kun ympärillä ei ole edes tuttuja. Mutta tekemistä on ollut paljon.

Olet nyt freelancer. Mikä on muuttunut eniten työssä ja arjessa?

Vakituisessa työsuhteessa olen ollut aika huoleton. Palkka tuli, enkä paljoakaan miettinyt eläkeasioita. Nyt olen yrittäjä, joka pohtii sairausvakuutusmaksuja ja veroja uudessa maassa. Koko ajan pitää olla numeroiden päällä. Niitä juttuja on joutunut väkisininkin opiskelemaan, ja se on ollut kiinnostavaa.

Onko työskentely Saksassa erilaista kuin Suomessa?

Asiakkaani ovat pääosin Suomesta, mutta yritys minun tuli perustaa Saksaan. Täällä byrokratia on raskasta, asiat ovat monimutkaisia ja konservatiivisia suhteessa Suomeen. Olin kuullut etukäteen varoitte-lu, ja silti yllätyin. Sähköisestä asiointista täällä ei ole juuri kultukaa, maksaminen hoidetaan käteisel-lä, ja kun hankimme nettiliittymän, sen ohella talou-teemme toimitettiin lankapuhelin.

Konservatiivisuudesta kielii esimerkiksi se, että minun, itsenäisen yrittäjän, verotustiedot postitetaan kotiin miehelleni osoitettuna.

Mikä on ollut uuden vaiheen suurin ilonaihe tai yllätys?

Olen tänä vuonna tehnyt hyvin erityyppisiä töitä kuin Suomessa. Teen paljon kuvituksia siten, että rakennan pienoismaailmoja eri materiaaleista ja valokuvaan ne. Kutsun töitani 3D-kollaaseiksi. Niiden tekeminen vaatii tilaa. Suomessa minulla oli näille töille vain pieni kais-tale pöytä. Nyt minulla on työhuone, josta aukeaa vieläpä näkymä koko seinän mitalta pohjoiseen. Viimein materiaalit ovat kaiken aikaa käden ulottuvilla, ja tilaa on vaikka monelle keskeneräiselle projektille. ●

TIIU POHJOLAINEN

HUOPAAJA

OSA 28: Puutarhaa hoitamassa...

TAKAVUOSINA VIHREITÄ PIDETTIIN KOKOOMUKSEN PUISTO-OSASTONA. TODELLISUUDESSA KYKYPUOLUE ON ITSE KUNNOSTAUTUNUT PUUTARHA-ASIOISSA, SILLÄ ONHAN SILLÄKIN VIHHERPEUKALO.

KOKOOMUS.

Joidenkin silmissä puolue on ainoastaan suuryritysten ja markkinavoimien asiaa ajava toimija, jolta puuttuvat pehmeät ja vihertävät arvot. Todellisuudessa viherpeukaloinnilla on pitkät perinteet puolueessa.

VETERAANIPOLIITTIKKO.

Ilkka Kanerva (rauha hänen sielulleen) osoitti aikanaan kännykkäviesteillään kiinnostusta puutarha-asioita kohtaan. Valitettavasti hänen uransa ulkoministerinä katkesi, kun Kanervan into oli liian suurta. Ei oman puutarhan, vaan viihdetähti Johanna Tukiaisen tarhan kunnossapitoa kohtaan.

VIHREÄ SIIRTYMÄ.

Tämä muoti-ilmiö on kaikkien puolueitten, erityisesti Kokoomuksen, suojeluksessa. Sen nimissä on hyvä innovoida liiketoimintaa, lakiehdotuksia ja kansalaisten vihersumuttamista. Valtion omistamissa suurpuutarhoissa on hyvä avohakata edelleen rahaa vihreän siirtymän kuluihin.

TUNNIN VIHREÄ SIIRTYMÄ.

Se on pian mahdollista, jos asiaa kysyy pääministeri Petteri Orpolta. Nimittäin lähivuosina kansalaiset voivat siirtyä vihreästi tunnin junalla Turkukseen – Suurlähettiläitten, Jethro Rostedin ja pääministerin omaan puutarhakaupunkiin.

SULAVA JÄÄPUUTARHA.

Yli 20 000 ihmistä vetävän puutarhan junailun piti olla varsinainen Kokoomuksen puutarhatoiminnan mestarisuoritus. Valitettavasti näyttää siltä, että hankkeen stadilainen pääpuutarhuri Jan Vapaavuori runnoi taitamattomuuttaan hennot taimet historiaan. Siksi Jan ei pääse ensimmäisenä painamaan lapiotaan Helsinki Gardenin multa.

